

Ligstenene i Kerteminde Kirke.

Af By- og Herredsfoged **V. Wolf**, Kerteminde.

Ved en af de Hovedstandsættelser, som Kerteminde Kirke har undergaaet i afvigte Aarhundrede, formentlig omkring 1855, blev de Ligstene, som indtil da havde ligget i Kirkerummets Gange som Dække over Byens henfarne Slægters Grave, optagne, og — som man nu kunde synes — med en mærkelig Mangel paa Pietet anbragte som Gulvfliser i Kirkens Materialrum i søndre Sideskib. Imidlertid ere de dog ved denne Behandling blevet bevarede til Nutiden i en for Indskriftens Vedkommende nogenlunde læselig Stand, men for bedre at sikre dem fik Kirkebestyrelsen i 1916 Provstesynets Samtykke til at lade Stenene optage og indsætte dem i Murene i Kirkens Forhal under Taarnet. Dette Arbejde er udført i Oktbr. 1918 under Ledelse af Arkitekt Taaning og Tilsyn af Kirkeværgen, Købmand Emil Andresen. — Der blev af Taarnmuren borthugget saameget, at Stenenes Flader kom til at ligge i Murens Plan. Ved dette Arbejde kom iøvrigt tilsyne en lille Niche i Sydmuren, tæt ved Gulvet, nær ved vestre Hjørne, hvilken Niche havde været tilmuret og overpudset som den øvrige Del af Muren. Mulig har der i den været anbragt et Helgenbillede, en »Fattigblok« eller lign. — En lignende Niche, dog lidt smallere og i større Højde fra Gulvet, har hidtil været synlig i Taarnrummets Nordmur, paa Midten af denne, men begge disse Nicher er nu tildækkede ved Ligstenenes Anbringelse.

Ved Udarbejdelsen af det følgende har Forf. haft overordentlig Nytte af en haandskreven Beskrivelse af Kerteminde og Bjerge Herred, affattet omkring 1770 af daværende Sognepræst i Kerteminde, Provst N. S. Bøgh. (Dette betydelige Værk findes nu i Landsarkivet i Odense, men det vilde være ønskeligt, om det engang maatte kunne udgives i Trykken, hvortil naturligvis maatte paaregnes økonomisk Støtte af historisk interesserede Kredse eller Enkeltmænd).

Til højre, lige indenfor Hovedindgangen fra Torvet, har en stor graa Sten fundet Plads; den er ikke mindre end 2,30 m høj og 1,55 m bred. Foroven sees et Billedhuggerarbejde, forestillende Christi Opstandelse; derunder er Skriftpladen, som dog er saa stærkt slidt, at kun enkelte Ord og Bogstaver kan tydes, nemlig følgende:

HERUNDER.....	
SIN.....	
ME NU SALIGE.....	AGE PEDERSON
SYF FOR · · M.....	HANDELS
MAND.....	
1721.....	
.....	
.....	DATTER
.....	
.....	
.....	ZDAT
TER BA.....	
.....	
.....	EN AN
DERSDATTER.....	DØDE
AAR.....	
.....	
.....	
.....	

Ved Hjælp af Bøghs Værk kan det imidlertid oplyses, at i Midtergangen lige under Orgelværket laa paa hans Tid en stor Sten over Aage Pedersen Syv og hans 4 Hustruer. De 3 første af disse, dem, af hvis Navne vi kan finde enkelte Brudstykker i ovenstaaende Text, ere ifølge Bøgh Maren Knudsdatter, død 1673, Karen Larsdatter Ballum, død 1685, og Maren Andersdatter Bager, død 1706, men om den 4, hvis Navn var Barbara Mathæi Reütz, siger Bøgh, at hun aldrig kom til at ligge her. Hun blev nemlig efter Aage Pedersens Død gift med Sognepræst Ove Guldberg i Hvirring i Jylland, men efter hans Død kom hun jævnlig til Kerteminde i Besøg hos en gammel Veninde, og her lærte B. hende at kende som en sjælden from og gudfrygtig Kvinde, der under 12. Aug. 1751 stiftede et Legat til Fattige paa 50 Rdl., hvilket endnu eksisterer under Navnet Madam Guldbergs Legat. Forøvrigt havde hun ogsaa i Forening med sin første Mand skænket Midler til Kerteminde Kirke og de Fattige, saaledes nævner Schacks Fundatsamling (V. 186), at Aage Pedersen og Hustru Barbara »Ratges« skænkede Kirken en »Sølvflaske«, som solgtes for 29 Rdl. 12½ B. B. siger derimod, at Gaven bestod i en Sølvvæske og Kande samt Fløjlsklæde og Dug til Alteret, saa det er muligt, at »Sølvflaske« kun er en Fejllæsning af »Sølf-æske«.

Kirkebogen viser, at Aage Pedersen Syv blev begravet d. 4. Decbr. 1721, og iflg. Kirkens Regnskabsbog var der udvist ham Gravplads i den store Gang under Orglet. Denne udsatte Plads,

umiddelbart indenfor Hoveddøren, hvor alle Kirkegængeres Trin har slidt Stenen, forklarer, at den, trods sin forholdsvis mindre høje Alder, dog er bleven saa medtagen og da navnlig langs Midten. Mærkelig nok er enkelte mindre Partier af Stenen godt bevarede, saaledes læses ret tydeligt 2 Skriftsprog, der findes anbragte 1) henholdsvis paa et Baand, der slynger sig over Christusskikkelsen og 2) langs Stenens 4 Sider, nemlig:

Nr. 1:

JEG ER OPSTANDELSEN OG
LIFVET HVO SOM OM HAND
... OG DØER SKAL HAND DOG LEFVE.

og Nr. 2:

JEG VED AT MIN FRELSERE LEFVER
OG HAND SKAL — HEREFTER OPVECKE
MIG AF JORDEN OG JEG SKAL DER-
EFTER OMGIFVIS MED DENNE —
MIN HUUD OG JEG SKAL SEE GUD I
MIT KIØD. DEND — SAME SKAL JEG
SEE FOR MIG OG MINE ØYEN SKULDE
SKUE HANNEM OG INGEN FREMMED.
JOB 19 V. 25

(Saaledes lyder dette Sted i Frederik II.s Bibel, medens det i vor nuværende Bibeloversættelse har en anden Ordlyd.)

Endnu maa bemærkes, at der nederst paa Stenen i en lille Rektangel læses følgende Vers:

EFTER DØEDEN DYDEN LEFVER
EFTER MANDEN RYCTET SVEFVER
LEGEMET ER HER I GIEMME
SIELEN ALT HOS GUD ER HIEMME.

Naar Aage Pedersen Syv i Gravskriften betegnes som Handelsmand, d. v. s. Købmand, stemmer det godt nok med, at han i flere Skøder omkring 1685 betegnes som »velfornemme Seigneur Aage Pedersen, Borger og Handelsmand«, der bl. a. køber og sælger Skibsparter. Han ejede en Gaard paa Nordsiden af Søndergade i Kerteminde, temmelig sikkert de nuværende Nr. 12—20.

Paa den modsatte Side af Hovedindgangen er anbragt en Sten af Størrelse omtrent som den førstnævnte, men med rigere Billedhuggerarbejde. I Stenens Hjørner sees Evangelisterne, dens øvre Halvdel indtages af en Fremstilling af Opstandelsen; ved Siderne af Graven — der er fremstillet som en almindelig Kiste, endogsaa med en ringformet Bøjle paa Enden — styrter den romerske Vagt,

10 Soldater med Hjælme, Skjold og Sværd, skrækslagen omkuld eller flygter. Derunder findes Skriftpladen, baaren af 2 staaende Engle. Texten, som er mærkelig godt bevaret, lyder saaledes:

WNDER DENNE STEN LIGER BEGRAFVEN ER
 LIG OC VELACT*MAND POVEL SCINCHEL
 FORDVM BORGEMESTER HER VDI KERTE
 MINDE SOM DØDE DEN · · DECEMBR AAR 1636
 MED SINE KERE HVSTRVER ERLIGE OG GVD
 FRØCTIGE QUINDER ANNE ANDERS
 DAATTER SOM DØDE D. 22 SEPTEMB
 AAR 1610 OC KAREN OTTESDAATTER
 SOM DØDE D. 29 AVGVSTI
 AAR 1646. GVD GIVE DENNEM
 MED ALLE TRO CHRISTNE EN
 GLAEDELIG OC AEREFVLD
 OPSTANDELSE AMEN.

Under Skriftpladen sees i Midten en lille svævende Engel og ved hver Side af Englen et desværre ganske afslidt Vaabenskjold.

Om Poul Schinkel skal her kun berettes, at han var en af de fornemste Kertemindeborgere i det syttende Aarhundredes første Halvdel, i 1608 byggede sig en stor Gaard paa Langegade (nuværende Nr. 55) og skænkede Kirken dens to store Malmalterstager, saaledes som det sees af Indskr. paa Fodstykkerne. Det bør maaske paa dette Sted nævnes — til Forebyggelse af senere Forskeres Fejltagelse, — at naar Bøgh antager, at hans fulde Navn var Poul Wellejus Schinkel og heraf slutter, at han var fra Vejle, er dette urigtigt. Paa Stagerne staar POWELL, men Bogstavet O er næsten skjult af en Nagle gennem Fodstykket, og dette har givet Anledning til at læse P. Well, der atter i Pontoppidans danske Atlas er blevet til P. Val. Hans anden Hustru var en Datter af Borgmester i Odense Otto Knudsen Seeblad. Ligstenen laa ifølge Bøgh i Kirkens Midtergang i Nærheden af Prædikestolen, og naar Skriften desuagtet, i Modsætning til Billedhuggerarbejdet, er saa vel bevaret, fristes man til at tro, at den enten i rette Tid er opfrisket eller har været dækket af et Tæppe.

Paa Sydmuren er lige under Vinduet i Midten anbragt en lille Sten, kun 37 cm paa hver Led; skønt den er den ældste af dem alle, er den ret godt bevaret. Den er ganske uden Prydelser, men bærer følgende Indskrift:

WNDER · DENE · STEN
 HVILER · ERLIG · MAN

SINE · BEN · POL · KLAVS
 MON · HAND · HEDE · GVD
 GIVE · HAM · DEN · EVIG
 GLEDE · SOM · AF · DENNE
 WERDEN.....SKILES
1564.

Ifølge Bøgh skal denne Sten have ligget i den lille Gang ved Choret, men enhver Oplysning om den Poul Klausen, som den skal minde os om, savnes.

Til venstre for denne sees en større rød Sten, hvis Indskrift lyder:

HERUNDER LIGER BEGRAFVEN
 ERLIG ACTBARE OC WELWIISE
 NU S. HOS GUD KNUD PEDERSEN
 HIND FORDUM RAADM. HER I KERTEMD
 DØD A · 1721 D. 20 MR I HNS ALDERS 57 A
 EN GLÆDELIG OPSTANDELSE
 O IESU GIF MIG, MIN TALSMAND
 DU PAA DOMMEDAG BLIF OC PAA
 MIN SYND ICKE MERE TENK
 DED EVIGE LIF MIG NAADELIG
 SKENK.

Raadmand Knud Pedersen nævnes i 1717 som Ejer af en Del af nuv. Langegade 3. —

Stenen, der ligeledes er uden Ornamenten, skal iflg. Bøgh have ligget i den nordre Sidegang.

Under sidstnævnte Sten er anbragt en mindre, hvorpaa kun sees Bogstaverne K. K. D (anbragte om et Bomærke) samt Aars-tallet 1603. — Denne Sten nævnes ogsaa hos Bøgh som liggende tæt ved Knud Pedersen Hinds.

Til venstre for og nedenunder Poul Klausens lille Sten er nu indmuret to Brudstykker, der efter Bredden og de endnu synlige Ornamenten kan skønnes at have udgjort én stor Sten, ca. 2 m høj og 0,80 m bred. Af dens stærkt slidte Text kan nu kun læses:

WNDER DENNE
 STEN LIGGER BEGRA
 FVEN ERLIG OC VEL
 MAND MAARTE.

Da der imidlertid hos Bøgh nævnes en Ligsten over Raadmand Morten Henriksen »i den lille Gang mellem Mandsstolene«, er det sandsynligt, at det er hans Ligsten, vi her have for os, saa meget mere som Ornamenten nærmest maa henføres til første Halvdel af det 17. Aarh., da nævnte Morten Henriksen var Raadmand.

Endelig findes paa denne Mur anbragt 2 store graa Stene, paa hvilke kun Ornamenterne er tilbage. Da det er lykkedes Forf. at faa Overensstemmelse mellem alle de øvrige Stene og Bøghs Oplysninger, kan disse to kun være af de Stene, som Bøgh beskriver som »en større Ligsten over Borgmester Samuel Hansen, død 1615 og Hustru Maren Nielsdatter, i den store Gang, ligefor Chordøren« og »en stor Ligsten over Erich Jensen Schmidt, død 1610, i den søndre Gang ved Døren til Prædikestolen« eller endelig »en stor Ligsten over Christen Poulsen og Hustru, død 1603, i den lille Gang ved Choret«.

Vende vi os nu til den nordlige Mur i Forhallen, da finde vi her anbragt 3 Stene af betydelig Størrelse, c. 2 m høje og fra 1,10 til 1,60 m i Bredde. Den længst til venstre er stærkt slidt, men vi seer dog endnu Evangelisterne i de 4 Hjørner samt over Skriftpladen to korslagte Knogler, hvorpaa et Dødninghoved hviler; over dette svæver en Engel. Skriftpladen bæres af 2 Engle. Af Indskriften kan læses:

HERVNDER.....WELLÆRDE
 MAND SALIG HR.....SØN TOP FORDOM
 SOGNE.....EMINDE OC TIL
 DRIGSTR.....E DEN 8
 MARTI ANO.....TILLIGE
LIG OC GVD
 ELSKENDE.....ISTENSDATTER PON
 TOPPIDAN.....DEN 23 MAY
 1694.....

De læselige Bogstaver ere tilstrækkelige til at udfylde de manglende i Navnene: Sognepræst Bent Pedersøn Top til Kerteminde og Drigstrup og hans første Hustru Ane Christensdatter Pontoppidan. Han var født i Haderslev i 1652 og blev kaldet til Kerteminde d. 19. April 1690, efter først at have været Feltpræst og derpaa Kapellan ved Garnisonskirken i København. Han skal have været en begavet og opbyggelig Prædikant, men kom uheldigvis til at staa paa en mindre god Fod men sin Biskop, den myndige Thomas Kingo, og endvidere havde han en Strid med den residerende Kapellan Hr. Niels Jakobsen Muus om Lønningen. Disse to Omstændigheder foranledigede Pastor Tops hastige og tidlige Død, idet Kapellanen i Forbindelse med Rektor Schacht ved den daværende Latinskole i Kerteminde antages at have gjort Anmeldelse til Biskoppen om en af Sognepræsten begaaet Forseelse mod Kirkeritualet. En anset Mand i Kerteminde var nemlig bleven

udlagt som Fader til et uægte Barn og skulde derfor staa aabenbare Skrifte om Søndagen, men paa hans gentagne indstændige Bønner, og da han forsikrede, at det vilde være ham umuligt at gaa til Guds Bord med den rette Andagt og Glæde, dersom det skulde ske samme Dag som det beskæmmende Skriftemaal, tillod Præsten ham at skrifte om Fredagen og communicere næste Søndag. Da dette blev anmeldt Biskoppen, sendte denne Præsten en skriftlig Irettesættelse, der virkede saaledes paa Præsten, at han faldt »fra et Slagtilfælde i et andet« og døde i Løbet af 4 Timer d. 8. Marts 1698. — Paa Randen af hans Ligsten skal hans Svoger, Provst Christen Fischer i N. Lyndelse, have ladet sætte et Vers, hvoraf man i de to Linier:

»Af Nød i Død mig frelste Gud
Fra Ska(l)k- og Muuse-fælde«

med god Grund saa en Sigtelse mod hans to Angivere, og disse tog sig dem saa nær, at de ved Nattetide skulle have ladet dem udslette. — Efter at Pastor Top var bleven Enkemand i 1694, som Ligstenens Indskrift viser, ægtede han Karen Christensdatter Morsing fra Odense, der efter hans Død giftede sig med Hører ved Kerteminde Latinskole Lars Christensen.

Den midterste Sten i Nordmuren adskiller sig fra de andre ved, at dens Indskrift med en lille Undtagelse er paa Latin, et sikkert Tegn paa, at den er lagt til Minde om en akademisk dannet Mand.

Indskriften lyder:

IN SPEM LÆTÆ RESVRRECTIONIS
SVB HOC TVMVLO QVIESCVNT
OSSA VIRI VENERADI D ANDREÆ
GEORGII MAND LOCI PASTORIS
QVI CVM ÆTATIS ANNVM EXCE
SSISSET 67 PASTORATVS
A 38 EPITAPHIVM PRÆSENS
PONI CVRAVIT AC TANDEM
VITÆ SATVR IN DNNO OBDOR-
MIVIT ANNO 1654. 3 JVNI CVM
VXORE SIBI DILECTA ANNA
PETRÆÆ QVÆ DIEM SVVM
OBIIT ANNO 16

(I Oversættelse: I Haabet om en glædelig Opstandelse hviler i denne Grav Benene af den ærværdige Mand Hr. Anders Jørgensen Mand, Sognepræst her paa Stedet, som — da han havde fyldt sin Alders 67' Aar og havde beklædt Præsteembedet i 38 Aar —

lod dette Mindesmærke lægge, og endelig, mæt af Livet, hensov i Herren Aar 1654 d. 3. Juni — tilligemed sin elskede Hustru Anne Pedersdatter, som døde Aar 16..)

Langs Stenens 4 Sider staar:

LEVAVI OCVLOS MEOS
IN MOTES VNDE VENIT AVXILIVM MIHI, AVXILIVM
MEVM A DNO, QVI FECIT
COELVM ET TERRAM · PSAL · CXXI

(I vor nuværende Bibeloversættelse: »Jeg opløfter mine Øjne til Bjergene; hvorfra skal min Hjælp komme? Min Hjælp kommer fra Herren, som skabte Himmelen og Jorden«.)

Over Skriftpladen sees Opstandelsen med en romersk Soldat ved hver Side, udenfor disse to mod Beskueren vendte Engle. Over Christusskikkelsen slynger sig et Baand, hvorpaa læses:

JEG ER OPSTANDELSEN OC LIFVET, HVO
SOM TROER PAA MIG, HAND SKAL LEFVE,
ALIGEVEL AT HAND DØER.

Endnu findes paa den øvre Del af Stenen to smaa Skjolde med Bogstaverne AM og APD, nederst derimod et Timeglas og et Dødninghoved.

Denne Sognepræst var født i Odense i 1573 eller 1574 og blev kaldet til Kerteminde i 1603, da Formanden var død af Pest. Han ægtede dennes Enke og efter hendes Død indgik han i 1633 et nyt Ægteskab med den her paa Ligstenen nævnte Anne Pedersdatter. Om hende fortæller Bøgh, at hun var et fattigt Barn, som Hr. Anders selv havde opfødt, og som fra Begyndelsen af gik i hans Hus som Hønsepige. Men da han lærte hendes gode Egenskaber og Lærvillighed at kende, lod han hende smukt oplære i de Ting, som egnede hendes Køn, og tog hende siden til Ægte, dels for ikke at skilles ved hendes gode Pleje og Tilsyn i sin Alderdom, dels for at gøre hende til sin Arving. Og heri gjorde han meget vel, thi hun omgikkes ham som den kærligste Kone, ja med datterlig Ærbødighed i al Oprigtighed og Bestandighed saa længe han levede. Da Hr. Anders laa paa sit Yderste, skal han have taget hende ved Haanden og overgivet hende »ut virginem intactam« til Kapellanen Anders Poulsen (der ifølge Kongebrev skal have haft Tilsagn om at blive hans Eftermand), idet han ønskede dem begge Lykke, hvem han elskede fremfor alle Andre og nu overlod ej alene sit Levebrød men al sin Ejendom og Formue. — I Kirkens Kor hænger endnu et Epitafium, hvor hun er afmalet med begge sine Præstemænd. Begge hendes Ægteskaber vare barnløse; hun døde d.

3. Maj 1677 og hendes anden Mand 2 Maaneder senere. Dette er formodentlig Grunden til, at hendes Dødsaar og -dag er udfyldt paa Stenen, idet der ikke har været nogen Efterlevende, hvem det interesserede at tilføje Tallene. — Bøgh oplyser endnu, at denne Sten, som Anders Jørgensen Mand ifølge Gravskriften selv har ladet anbringe i levende Live, har ligget over de gamle Sognepræsters Begravelse indenfor »Kommunionsbænken« (∴ Knæfaldet). At der er Begravelser her, stemmer godt med, at der for faa Aar siden skete en Sænkning i Kirkegulvet tæt udenfor Altersranken.

Den tredie og sidste Sten paa denne Side har af kirkelige Symboler kun Evangelistmærkerne i Hjørnerne, derimod 16 adelige Vaabenskjolde, 8 langs hver Side. Det er da ogsaa en Adelsdame, Jomfru Anne Norby (af Slægten fra Skovgaarde) til Urup, hvis Hvilested i Kirkens Kor den oprindelig har dækket.

Indskriften lyder:

HER LIGER BEGRAFVEN
 ERLIG OC WELBYRDYGE
 JOMFRV ANNE NORBY
 PEDER NORBYS DATTER
 THIL WRVPE SOM BOEDE
 HER WDY BYEN FRA ANNO
 1587 DEN 24 APRILIS
 OC KALEDE GVDT HINDE
 HE SAMESTEDZ AAR 1606
 DEN 24 NOVEMBRIS
 HVES SIELL GVD
 HAFVER
 OC ER THENNE STEEN HER
 PAA LAGD AF HINDES BRO-
 DERDATER ERLIG OC WEL-
 BYRDIGE JOMFRV MARGRETE
 NORBY

Hun har hørt til den lavere Adel; hendes Moder, Fru Anne Norby til Urup, nævnes i Biskop Jakob Madsens Visitatsbog (under Rynkeby Sogn) med den Tilføjelse »ikkun to Gaarde«.

Iøvrigt kan henvises til Slægtens Stamtavle i Danmarks Adels Aarbog for 1906.

Hermed ville vi forlade Forhallen og endnu kaste et Blik ind det tidligere omtalte Materialrum, hvor der endnu ligger et Par Ligstene i Gulvet, som dels ere stærkt slidte, dels ikke have kunnet finde Plads i Taarnrummet. — Først skal nævnes et lille Brudstykke med ret tydelig Skrift, nemlig følgende:

· ILER HERVN
 AND HANS CHRI
 EN SNEDIKER SO
 DEND · · APRILIS AAR
 GVD GIVE HANNEM
 ÆDELIG OPSTAND

De manglende Ord og Bogstaver i Texten kan man let tænke sig, men da uheldigvis Aarstallet er borte, har det ikke været muligt at konstatere nærmere om den Snedker Hans Christensen, hvis Grav den har dækket.

Lettere har det været at tilvejebringe Oplysninger om den følgende stærkt slidte Sten. Paa denne er det nu kun muligt at læse:

HER
 VNDER HVILER
 WELÆ.....BYRDIGE
 ler
 HANS KO.....AY_s
 VIRCHELIGE.....SRAAD
 FØD
 DEN.....1711
 OG
 DØD DEN.....1790

Ifølge velvillig Meddelelse fra Landsarkivet i Odense døde nemlig Krigsraad Morten Møller d. 15. Maj 1790 og blev begravet i den store Gang i Kirken d. 21 s. M.

Denne Mand havde været Købmand i Kerteminde, men blev senere Ejer af Krumstrup i Ryslinge Sogn og var Svoger til Byfoged Bendz i Kerteminde.

Den sidste Sten i Materialrummet er endelig en rød Sten, smykket med Blomster i Hjørnerne, nemlig en Kejserkrone (?), en Neilike, en Rose og en Tulipan. Af Indskriften kan endnu følgende Linier læses:

HER UNDER HVILER HÆDERLIG
 OG VELLÆRDE UNGE MAND S: S:
 THEOLOG. STUDIOsus JOHAN HAN-
 SEN PONTAN BARNFØD UDI OD-
 ENSE AAR D .. OCTOBR
 I KIERTE

Om denne Mand kan oplyses, at han var Hører ved Kerteminde Latinskole og døde i Mai 1703 i en Alder af 30 Aar. Hans Ligsten

laa iflg. Bøgh »i den søndre Gang strax ved Daaben«. (I ældre Tid var det ret almindeligt, at Døbefonten stod nede i Kirken i Nærheden af Indgangen, og dette var ogsaa Tilfældet i Kerteminde).

For Fuldstændigheds Skyld tilføjes endelig nogle Oplysninger om de enkelte, tildels yngre Ligstene, der endnu ligge tilbage paa den nedlagte Kirkegaard umiddelbart ved Sognekirken.

Paa den sydlige Side af Kirken ligger en Marmortavle med følgende Indskrift:

I DENNE GRAV
GJEMMES DE JORDISKE LEVNINGER
AF
ÆGTEFOLKENE
STEMPELPAPIRSFORHANDLER
NICOLAI JENSEN
DØD D. 1 MARTS 1823
OG HUSTRU
BARBARA KIRSTINE
FØDT PAARUP
DØD D. 21 DECEMBER 1841

Tæt ved denne findes en stor rødgraa Sten, hvorpaa kun findes følgende 7 Linier, der næppe dække en Trediedel af Stenens Flade:

*Her under Hviler
Kiebmand Hans Otte Bruun
født i Kerteminde d. 15de Juny 1754
død den 6de July 1820
i sidste Ægteskab Gift i 17 Aar
med M. E. født Larsen
født i Svendborg den 18de April 1762.*

Disse Ægtefolk, af hvilke Manden var Søn af Prokurator i Kerteminde Jens Bruun (i Kirkebogen og Thingbogen angives Efternavnet i forskellige Former, saasom Bruno, Brunow etc.), stiftede ved deres Testamente et Legat til Fordel for Kerteminde Fattigvæsen, idet de bestemte, at Halvdelen af deres Bo skulde tilfalde dette. Da Hustruen døde den 7. Febr. 1836, blev Boet taget under Skiftebehandling, og der tilfaldt Fattigvæsenet en Kapital, der f. T. udgør 6330 Kr. Denne Gave var væsentlig medbestemmende, da Kommunen i 1839 gik til at opføre den endnu bestaaende Fattiggaard. Fattigvæsenet har nylig tilsagt at ville vise sin Taknemlighed mod Legatstifterne ved at tilføje Hustruens Dødsdag og et Par Ord om de Afdødes Gave, da ingen af Slægten

synes at have tænkt paa at udfylde den rigelige Plads paa Stenen. Det kan endnu tilføjes, at Mandens Købmandsgaard, som han ejede fra 1766, var nuværende Nr. 26 og 28 paa Langegade, altsaa lige Syd for Strædet, der endnu officielt hedder Bruunsstræde, og at Hustruens Fornavne var Vibeke Elisabeth.

Nord for Kirken ligger tre Stene, af hvilke den vestligste er en lille graa Sten, paa hvis ene Ende læses:

HER HVILER
K&N&E NDATER
 SOM DØDE D 6 NOVEM
 1763

Herunder er anbragt et Skjold, hvis Mærke dog er ukendeligt. Mærkværdigt nok indeholder hverken Kirkebogen eller andre Forf. tilgængelige Kilder Oplysning om, at der er død eller begravet nogen Kvinde, paa hvem anførte Navn og Dato kan passe.

Den følgende Sten er en anselig rød Sten med følgende Text ved den øverste Ende:

MINDE
 OM
 J. BIRKROED CHRISTENSEN
 KIØBMAND
 I KIERTEMINDE
 FØD D. 21 NOVEMB. 1773
 DØD D 1 · · MAY 1812

Denne Grav vedligeholdes endnu med Pietet af Farver L. Hinke, Forligsmægler og Retsvidne i Kerteminde, en Dattersøn af Afdøde, der fra 1801 ejede en Købmandsgaard i Kvarteret mellem Raadhuset, Langegade, Præstegade og Kattestræde (Gaarden blev senere udstykket og er nu Nr. 21—27 paa Langegade og de tilsvarende Baggrunde mod Kattestræde). Han var en Søn af Kirkeværge Laurs Christensen og Johanne Marie Jensdatter Bircherød.

Den sidste Sten er en ret stor graa Sten, der er brudt tværs over. Paa den øverste Halvdel læses:

HERUNDER HVILER
 DEN NU SALIGE DANNEMAND
C H R I S T E N L A U R S E N T J E N
 BORGER I KIERTEMINDE
 BARNEFØD HER AAR 1718
 GIFT AAR 1741 MED

(Herunder et Skjold, hvori Bogstaverne
C P L og *A N N D*)

(Paa den nederste Halvdel ere kun ganske enkelte Bogstaver at se.)

Om denne Sten hedder det i Provst Bøghs Manuskript: »Paa Kirkegaarden findes en smuk ny Ligsten paa den søndre Side...., hvorunder..... forrige Kirkeværge og fattiges Forstander Christen Laurentin, som døde Aar 1765«. — Af Kirkebogen kan endnu følgende Data oplyses om Afdøde og hans Hustru:

Den 22. Aug. 1718 blev Peter Laurentins Søn døbt med Navnet Christen; d. 25. Jan. 1741 blev Christen Laurentin (over Linien er tilføjet »Peitersen«) og Anna Marie Michelsdatter trolovede, og 1. Søndag i Advent 1765 blev Kirkeværgen Christen Laurentin jordet paa den søndre Side af Kirken.

Det vil ses, at begge disse Kilder stemme overens i, at Gravens Plads var paa søndre Side af Kirken; at Stenen nu er brudt tværs over, er da maaske grundet i, at den senere paa en ublid Maade er flyttet om paa nordre Side, hvor den nu ligger, eller anbragt paa et uheldigt Underlag.

Ifølge Brandtaxation af 1761 boede Laurentin da i den Gaard paa Vestergades Nordside, der nu er delt i Hus Nr. 8 og 10; den sidstnævnte Ejendoms Forhus, en 1-Etages Bindingsværksbygning med 8 Fag Vinduer mellem Stolperne staar sikkert endnu i samme Skikkelse som i Laurentins Dage*). Hos Provst Bøgh hedder det om denne Gaard, at den er opført af en Købmand Jens Viger, der oprindeligt havde været Ridefoged paa Lundsgaard, og som ægtede den foran nævnte Rektor Schachts Enke; den maa herefter være opført i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede. — Af Laurentins Børn blev Datteren Maren gift med Sognepræst Kannevorff i Aaby i Vendsyssel.

*) Efter at Foranstaaende var skrevet, er Façaden ændret noget i Maj 1919.
